

EGIPT

Na nastanek civilizacije je vplivalo namakalno poljedelstvo (reka Nil). Že leta 3100 p.n.š. se zaradi namakalnega poljedelstva iz poljedelskih kultur oblikujeta dve kraljestvi: Zgornji (južni) in Spodnji (severni) Egipt. Egipt je bil razdeljen na manjše upravne enote-NOME.

Državna uprava: Na čelu je bil faraon, ki s pomočjo številnih uradnikov odloča o osvajalnih pohodih, gospodarstvu. Glavni vir državnih dohodkov so bili davki, o katerih je odločal faraon. Oblast je bila dedna. Faraon je bil vrhovni vojaški poveljnik, vrhovni svečenik, častili so ga kot boga, država je bila njegova last. Državna uprave je bila HIERARHIČNO urejena.

1. FARAON
2. VEZIR (skrbel za izvajanje kraljevih ukazov in o opravljenih nalogah tudi poročal faraonu)
3. PREDSTOJNIKI POSAMEZNIH URADOV (urad za vojsko, gradnjo, plovbo, trgovino, meje, polja, oskrbo z žitom, črede, zdravstvo, davke, za stike s tujimi državami...)
4. NIŽJI URADNIKI- predstojniki nomov-okrožij
5. ŽUPANI MEST
6. PREDSTOJNIKI, ki so skrbeli za kraljeve žitnice in živino
7. SODNA OBLAST

Vojska je skrbel za varnost ljudi, mej, polj. Bila je hierarhično urejena, pridobivali so jo z NABOROM, obvezno služenje. Kasneje se uvede tudi poklicna vojska (pehota, nabojni vozovi).

Glavno mesto Egipta se je spreminjalo, odvisno je bilo od tega od kod je prihajal faraon.

EGIPT-NILOVO DARILLO

Stara država:

- nastala je z združitvijo obeh Egiptov
- glavno mesto je bilo Menimov-Marner
- vladal ji je faraon Menes
- država je bila razdeljena na 42 okrožij-NOMOV (na čelu so bili nomarhi)
- faraoni so bili kralji in bogovi, kasneje le še božji namestniki
- država razpade s koncem 8. dinastije zopet na dve polovici, za oblast pa so med sabo bojevali nomarhi, nižji sloji pa so ropali bogataše

Srednja država:

- v državljanski vojni zmagali tebanski knezi, ki so združili oba Egipta
- prestolnica je mesto TEBE (egipčansko Veset ali Nut, sedaj Luksor)
- vrh v času 12.dinastije, ko so osvojili del z zlatom bogate dežele Nubije in s tem povečali obseg obdelovalnih površin
- na Sinaju kopali turkiz in baker ter nato trgovali z azijskimi državami
- faraon Sezostris je državo CENTRALIZIRAL - upravo je razdelil v oddelke podrejene vezirju
- z drugim vmesnim obdobjem je Egipt oslabil, pr iselili so se Hiksi (semitsko pleme); ti so vladali skoraj 100 let; uvedli so vojni voz, bronaste konice, uporabo konjev

Nova država:

- zgodovino te država je začel faraon AHMOZE, pregnal je Hikse in združil je Egipt pod enotno oblastjo s prestolnico v Tebah
- faraoni so spet postali božanska bitja, vpeljana je bila poroka med brati in sestrami iz faraonske družine
- faraon Tutmozis I. je osvojil Nubijo(to ozemlje je imenoval za KUŠ, od koder so dobivali zlato)
- vojaška osvajanja je omogočila vpeljava najemniške vojske
- državo je razširil do Sirije in Evfrata
- najuspešnejši vojskovodja je bil Tutmozis III, ki je osvojil Sirijo in Palestino
- faraon Amenofis IV je uvedel monoteistično vero v enega samega boga Atona in se preimenoval v Ehnaton
- po njegovi smrti je njegov zet TUTANKAMON obnovil stari kult egipčanskih bogov

PALESTINA

Tu se v 2.tis. p.n.š. iz Mezopotamije naselijo Kanaanci, ki so izrinili Semite. Ti so Kanaance imenovali Hebrejci. Kasneje se za ta plemena uveljavi ime **IZRAELCI**. Področje je bilo primerno za poljedelstvo, bilo je sušno.

Zaradi pomanjkanja so se odpravili v Egipt, kjer so jih Egipčani zaslužnili. V 13. st. p.n.š. jih iz suženjstva izpelje Mojzes. Njegov Bog se je imenoval Jahve. Ta jim je preko Mojzesa dal prve zakone (DEKALOG)- deset božjih zapovedi.

TORA-POSTAVA-ZAKON- izpopolnjena zakonodaja Izraelcev

Imeli so veliko pomočnikov. Zaradi boja proti Filistejcem se povežejo z Egiptom. Savel je bil njihov kralj, sledil mu je David, ki je uspel združiti vsa plemena in rodove. Glavno mesto je bilo JERUZALEM. Višek doseže v 10. st.p.n.š., ko ji je vladal Salomon. Po njegovi smrti pa država razpade na dva dela: JUDOVSKO (g. mesto je Jeruzalem) in IZRAEL(glavno mesto je Samarija).

Leto 722 p.n.š. Asirci zavzamejo Samarijo in uničijo državo Izrael. Babilonci zavzamejo judovsko deželo in prebivalce zaslužnijo, Perzijci pa jih kasneje z zavzemom Palestine osvobodijo.

INDIJA

Razvila se je ob reki Ind zaradi namakalnega poljedelstva. Začetki segajo v 3.tisočletje p.n.š.. Poznali so kanalizacijo, kopališča, gradili so trinadstropne hiše.

Družba je razslojena. Propad indske civilizacije povzročijo Ariji in poplave.

VEDSKA INDIJA- 1400 - 550 p.n.š.

VEDE- zbirka starih knjig

Ob reki Ganges pa se razvije visoka civilizacija po letu 850 p.n.š. KASTE-zaprt družba-nastanejo zaradi bojov med Ariji in domačini, gospodarskih ter verskih razlogov .

- Ljudstvo, ki je ustvarilo civilizacijo : Dravidi

KITAJSKA- dežela svile

Tudi ta civilizacija nastane zaradi namakalnega poljedelstva 2000 p.n.š. Prva dinastija, ki je vladala, je bila **Shang**. Družbena ureditev je spominjala na fevdalizem. Imeli so državno upravo, na čelu katere je bil cesar, ki je bil hkrati tudi vrhovni svečenik. Mesta so ogradili z obzidjem, gradili pa so tudi veliko svetišč, ki se bila posvečena njihovim božanstvom. Zaradi državnih in gospodarskih potreb so ok. 1500 p.n.š. razvili tudi svojo pisavo (pismenke).

Sledila je dinastija **Zhou**, ki prežene Shange. Družba se je fevdalizirala. Nastalo je več delno samostojnih držav, v katerih so plemiči vladali neodvisno od vladarja. Napišejo tudi zakonik, ki med drugim opisuje tudi sestavo družbe. Na vrhu je CESAR, nato PLEMSTVO (ukvarja se z vojaško službo in državno upravo, kot plačilo dobivajo zemljo, na kateri delajo kmetje-kmetje so morali plačevati davke in služiti v vojski), nato MEŠČANSTVO (obrt, trgovina), nazadnje še SUŽNJI (opravljali so najtežja fizična dela).

Nato nastopi dinastija **Qin**, leta 221 p.n.š. Kitajska je združena pod enim vladarjem, zlomijo moč plemstva. Zgradili so Kitajski zid za obrambo pred Mongoli. Državo so razdelili na okrožja, katere so upravljali uradniki. Uvedli so enotne zakone, mere, enote.

KONFUCIJ- znani mislec, je uzakonil čaščenje prednikov, zagovarjal je tradicijo, obstoječi družbeni red, zahteval je medsebojno spoštovanje v družbi, vsak posameznik naj bi se podredil družbenemu položaju, ki ga ima že od rojstva...

- glavni izumi Kitajske : papir, kompas, porcelan, svila, smodnik, seizmograf, tisk, samokolnica, magnet

PRAVO

Najstarejši na področju Mezopotamije je bil zakonik kralja Urnama. To je bil vladar, ki je vladal od 2111 do 2003 p.n.š., bil je začetnik 3. urske dinastije. Naslednji je Bilalamov zakonik iz kraja ešnuna. Najbolj obsežen je Hamurabijev zakonik. Hetitski zakonik (blažji od Hamurabijevega), vede (iz Indije).

Znanstveni dosežki so bili plod poskusov, opazovanja in proučevanja.

- Katere znanosti poleg medicine in prava se še razvijajo?
Matematika, astrologija, astronomija, književnost.

- Zakaj se razvijajo te vede?

Matematika se razvije, ker so morali zaradi vsakoletnih poplav polja na novo meriti in določati meje, ker so morali izdelovati načrte za piramide in palače, in zaradi trgovanja.

Astrologija se razvije, ker so opazovali gibanje nebesnih teles in pojavov.

- Dosežki posamezne znanosti:

Matematika: uvedejo posebne pismenke za števila, znali so seštevati, odštevati, množiti in deliti ter računati z ulomki, poznali so π .

Astrologija: sestavili so prve koledarje, horoskope, izračunali mrke, poznali so 5 planetov, izračunali trajanje dneva.

EGIPČANSKA RELIGIJA

Egipčani so bili politeisti, verjeli so v več bogov. Na religijo sta vplivala dva dejavnika: redne Nilove poplave in sončna toplota, ki sta omogočala poljedelstvo in preživetje obrečnega prebivalstva.

Verjeli so v posmrtno življenje, zato so trupla balzamirali in mumificirali.